

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

*Gelukkig de mens van wie ontrouw wordt vergeven,
van wie de zonden worden bedekt.*

Gelukkig als de Heer zijn schuld niet telt.

Wat ik vandaag te vertellen heb is niet populair. Vandaag gaat het over vergeving van schuld, over zonde en genade. Steeds vaker en luider klinkt vandaag de vraag of we het in de kerk nog wel moeten hebben over 'zonde', dat zware woord. Want hebben we juist daarmee niet een hele groep mensen de kerk uitgejaagd? Die kritiek moeten we serieus nemen. Niet altijd was ons spreken over zonde en schuld pastoraal invoelend of bij de tijd. Onze woorden waren soms te scherp, te hard, te zwart-wit. En toch mogen we het niet loslaten. Want we zouden daarmee een deel van onszelf ontkennen. We zijn nu eenmaal gebroken mensen. Waarom trap ik keer op keer in dezelfde valkuil? Waarom maak ik steeds dezelfde fouten, waarom kies ik herhaaldelijk voor het verkeerde? Misschien herken je deze vragen in je eigen leven.

'Ik wil het goede wel, maar het goede doen kan ik niet. Wat ik verlang te doen – het goede – laat ik na; wat ik wil vermijden – het kwade – dat doe ik' (Rom 7:18-19). Zo verwoordde Paulus het. We maken onszelf veel te groot als we doen alsof zonde en schuld ons niet bepalen. Maar meer en belangrijker nog: we doen ook God zoveel te kort als we het niet meer hebben over zonde, over schuld, over de dingen waar we ons voor schamen. We zijn al enkele weken onderweg met deze prekenreeks over het wonder van het kruis. Het kruis is een plaats van veroordeling en diepmenselijke haat; het is de plek waar Jezus een gruwelijke dood sterft. Maar tegelijkertijd is het kruis ook de plaats waar Gods licht door de duisternis breekt. Want Gods liefde en genade komt nergens dichterbij; is nergens sterker voelbaar dan op het kruis. Want daar waar Jezus zijn leven geeft, daar vinden wij vergeving en genade, verlossing van schuld. Vandaag denken we samen na over vergeving, en over Gods grote barmhartigheid. Hoe bevrijdend is het als je steeds weer ervaren mag dat de Heer je elke keer weer vergeeft, dat je ondanks alles zijn kind mag zijn? Juist over die ervaring gaat Psalm 32.

Als we goed luisteren naar deze Psalm, dan horen we hierin de aangrijpende klacht van een mens. In dit lied vertelt koning David hoe zijn schulden en zijn fouten hem hebben geplaagd, hoe zwaar de last was op zijn schouders, totdat hij de moed vond om zijn schuld te belijden. 'Een onderwijzing' (*maškil*) staat er boven het lied. Dit is een lied om van te leren, een levenslied vol wijsheid.

David groeide uit tot één van de grootste koningen van Israël. Zijn mannen keken tegen hem op. Maar van binnen is er zo lang de onrust geweest, de angst, om wat hij op zijn kerfstok heeft. Hij vrijt met Batseba, de vrouw van één van zijn manschappen. En als ze zwanger wordt van zijn kind, stelt hij Uriah, haar man, op in de frontlinie. Overspel, moord... het is geen wonder dat David zo lijdt aan zijn schuld. In Psalm 51, die andere boetepsalm van David, wordt het uitvoerig benoemd. Maar hier in Psalm 32, blijft het allemaal in het midden. Maar juist daardoor is dit een Psalm voor ons allemaal. Wie kent die ervaring niet: dat je onrustig was, zolang je zweeg. Dat een fout begaan tegen een medemens, op je schouders kan wegen? Al die keren dat we God niet eerden of dankten. Zonde hoeven we niet ver te zoeken. Je hoeft maar te denken

aan je eigen oneerlijke of te scherpe woorden, aan het ongeduld waarmee je je naaste hebt behandeld, kwade gedachten over een familielid, een collega, een broeder of zuster.

Psalm 32 begint met twee zaligsprekingen: 'Gelukkig de mens van wie ontrouw wordt vergeven, van wie de zonden worden bedekt; gelukkig als de Heer zijn schuld niet telt' (Ps 32:1-2). Dat doet een beetje denken aan de Bergrede. Als Jezus begint te vertellen over het koninkrijk van God, dan begint ook hij met een zaligspreking, met wat gelukkig maakt.

Gelukkig de mens! Deze Psalm begint niet met het donker, maar met licht. Het ligt al ver achter hem. David is weer een gelukkig mens omdat hij ervaren heeft dat zijn ontrouw hem vergeven werd, dat zijn zonden weggenomen werden en hem niet langer worden aangerekend. Daarin vond hij bevrijding, daarin vond hij het leven weer. Hij kan weer ademen, mens-zijn. De Heer is hem genadig geweest en schonk hem een nieuw begin.

David gebruikt hier drie verschillende woorden om het verkeerde dat hij gedaan heeft uit te drukken. Heel letterlijk vertaald gaat het om zijn 'overtreding' (*peša*), over 'zonde' (*ḥaṭṭā't*) en 'schuld' of 'ongerechtigheid' (*āwōn*). In het verkeerde dat we doen zit een gelaagdheid. En het gaat daarbij in de eerste plaats om overtredingen. Het gebeurt ons allemaal: dat wij een grens overgaan in onze relatie met God en met onze medemens. We gaan net te ver in onze kritiek op een ander, of we geven aan God niet de eer die hij verdient, prijzen hem niet om wat wij ontvingen uit zijn hand.

Het tweede woord dat David gebruikt is 'zonde' (*ḥaṭṭā't*). Dat betekent eigenlijk 'je doel missen'. Zondigen is vergeten waartoe wij bestemd en geroepen zijn: om te leven vanuit Gods genade, om te leven vanuit dankbaarheid. Dat je leeft tot eer van de Vader, en dat je je leven zo inricht dat je de ander opbouwt. Maar hoe vaak gebeurt het niet, dat we dat vergeten? Dat wij zijn kinderen zijn? Hoe vaak niet zijn wij veel te druk met onze eigen beslommeringen en zorgen? Veel te vaak zijn we gericht op onze eigen eer, op onze prestaties en de erkenning die we daarvoor verwachten. Dagelijks zijn er zoveel kleine beslissingen, waarin we niet gericht waren op de Heer, waarin we hem ontkenden.

Ten derde gebruikt David het woord 'schuld' (*āwōn*), dat soms ook vertaald wordt met ongerechtigheid. Zonde heeft ook met ons hart te maken, met onze ingesteldheid. Zonde is niet alleen iets uitwendigs. Het gaat niet alleen om een handeling, maar ook over een hartsgesteldheid. Dat hart van ons, dat zich teveel richt op het eigen geluk, dat grote 'ik' van ons.

Maar als we onze blik omdraaien, en kijken naar Gods liefde en barmhartigheid in deze zaligspreking, dan komen we bij Gods hart. Want ook daarvoor gebruikt David drie woorden. Het woord 'vergeven', 'bedekken' en 'niet toerekenen'. Het Hebreeuwse woord voor vergeven is 'optillen'. En dat is precies wat God doet. Alles wat wij rondzeulen aan ellende, bezorgdheid en schuld: Hij tilt het op. Hij neemt het van onze schouders, zodat je weer vrij kunt zijn. Ook dat woord 'bedekken': wat is dat mooi, wat blijkt daar een liefde uit. Zoals een hen met haar vleugels haar jongen

omringt, zo raakt God ons aan. Zo bedekt hij ons met zijn vleugels van gerechtigheid. Het derde werkwoord is 'niet toerekenen'. Wanneer God ons vergeeft, gaat het om een volledige en complete verandering. Wat wij verkeerd deden is werkelijk van ons weggenomen. Het wordt ons nooit meer aangerekend, zodat we werkelijk opnieuw kunnen beginnen.

Wat David nu zo dwars zit, is dat hij zo lang gezweven heeft. Veel te lang heeft hij gedaan alsof alles prima was. Maar van binnen, in de diepte van zijn hart, groeide de onrust, het verdriet, het schuldgevoel. 'Zolang ik zweeg teerden mijn botten weg', zegt David. 'Kreunend leed ik de hele dag; zwaar drukte uw hand op mij, dag en nacht; mijn kracht smolt weg als in de zomerhitte' (Ps 32:3-4). Dat zijn de woorden van een mens die zwaar gebukt gaat onder zijn daden. De vernietigende kracht van zijn schuldgevoel: David voelt het tot in elke vezel van zijn lijf. We kunnen lang weglopen voor wat we verkeerd hebben gedaan. Maar zwijgen is als zoutzuur. Het vreet aan je. Voor David voelt het alsof zijn botten wegteren. Zo diep snijdt de pijn in zijn ziel. Het is alsof Gods rechtvaardige hand zwaar op hem drukt. Zoals op een hete zomerdag, zo smelt alle vreugde, zijn 'sap' staat er letterlijk, uit hem weg. De sterke man die hij was, is al lang weggekwijsd. Wat hij al die tijd heeft meegezeuld op zijn rug, heeft zijn levenslust doen verdampen, zoals dauw op een warme zomerdag.

Al die pijn, dat schuldgevoel, de zware last op zijn schouders: gebukt gaat hij het leven door, totdat David op een dag inziet dat hij zo niet langer door kan gaan. Hij belijdt zijn zonde, en dekt zijn schuld niet langer toe. Ja, hier komt dat woord 'toedekken' (cf. vers 1) opnieuw terug. Het is zo menselijk: je eigen fouten bedekken onder een laag met smoesjes en argumenten. We kunnen lang doorgaan alsof er niets aan de hand is. We schuiven het schuldgevoel voor ons uit, of houden onszelf voor dat we ons morgen wel beter zullen voelen. We zeggen tegen onszelf: morgen neem ik contact op, maar we stellen het uit omdat we ons zo slecht voelen. Of we geven de ander de schuld. Die ander, die net zo goed fout was, moet het initiatief maar nemen. Maar David is gaan inzien dat hij af moet van die laag van excuses.

Hij dekt zijn schuld niet langer toe en belijdt zijn fouten. In die schuldbelijdenis van David, hoor je, als je goed luistert, hoe barmhartig, hoe goed en liefdevol de Heer is. 'Ik beken de Heer mijn ontrouw en u vergaf mij mijn zonde, mijn schuld' (Ps 32:5). In deze dagen op weg naar Pasen, doen deze woorden van koning David mij denken aan de misdadiger die samen met Jezus gekruisigd wordt. Op het kruis komt hij tot de vaststelling dat Jezus onschuldig is, maar dat hij en zijn medegevangene deze straf wel verdienen hebben. Doordrongen van al het verkeerde dat hij gedaan heeft, zijn blindheid en zijn schuld, vraagt hij aan Jezus:

'Denk aan mij wanneer u in uw koninkrijk komt' (Lc 24:42).

Het antwoord van Jezus, laat Gods grote barmhartigheid zien. Er klinkt geen enkel verwijt, geen boosheid: 'Ik verzeker je, nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn' (Lc 24:43). De mens die oprecht schuld belijdt, zal gelijk vergeving vinden. Ook David heeft dat geleerd. Hij beleed zijn schuld, en de Heer vergaf hem. Je mag er dus van overtuigd zijn: als je met een oprecht hart vraagt om Gods barmhartigheid, als je het verkeerde dat je gedaan hebt brengt voor Gods aangezicht: het zal je vergeven worden.

God zal het van je wegnemen: het verkeerde wat je deed. Het zal er niet meer zijn. Zodat je weer mens kan zijn, als nieuw geboren.

Bij Jezus vinden wij vergeving van schulden. Omdat hij het kruis droeg, worden onze schulden van onze schouders getild. Omdat Jezus' liefde voor ons zo diep gaat dat hij alles voor ons prijsgeeft, omdat hij op het kruis zijn armen uitspreidt en ons omhelst, worden onze zonden bedekt. Omdat Jezus als een lam zijn lichaam opoffert, worden onze zonden niet langer geteld. Zo bevrijdt hij ons. Zo draagt hij onze schulden weg.

En juist omdat hij ons bevrijd heeft van onze schulden, zo zijn ook wij geroepen om onze broeders en zusters te vergeven. In het evangelie van vandaag hoorden we die vraag naar vergeving. Petrus wil van Jezus weten hoe vaak hij een broeder of zuster moet vergeven. En hij zegt er nog bij: 'tot zevenmaal toe' (Matt 18:21)? Alsof hij daarmee zeggen wil: zeven keer, Heer, dat is toch wel genoeg? Maar Jezus heeft het over zeventig maal zeven. Als een broeder of zuster vergeving vraagt, zijn wij ertoe geroepen om barmhartig te zijn zoals God barmhartig is. Daarom vertelt Jezus ook een kritische parabel, over die dienaar met een grote schuld, die bij zijn koning kwijtschelding vindt, maar zelf niet in staat is om diezelfde barmhartigheid aan zijn medemens te betonen. Jezus heeft het zijn leerlingen leren bidden:

*Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven hebben
wie ons iets schuldig was (Matt 6:12).*

Maar de weg van vergeving is niet gemakkelijk. Dat is wat wij leren uit Psalm 32. David heeft er zo lang mee geworsteld. Maar als je komt tot echt berouw, dan zul je ook vergeving vinden. David geeft aan ons mee dat we daarvoor mogen blijven bidden. 'Laten uw getrouwen dus tot u bidden als zij in zichzelf een zonde vinden' (Ps 32:6). Want bij God is inzicht en wijsheid. Bij hem zijn wij veilig. Hij wijst ons de weg die wij moeten gaan.

Maar we zitten met onze koppigheid onszelf zo vaak dwars. Ook dat geeft David aan ons mee: 'wees niet redeloos als paarden of ezels die met bit en toom worden bedwongen' (Ps 32:9). Wees niet als een op hol geslagen paard dat maar doordendert op de ingeslagen weg. Dat is wat David wil zeggen. Kom nu tot stilstand, kom tot inkeer, en zoek God.

De woorden in vers 7 zijn vol van Gods bevrijding: dan 'omringt Gij mij met vrolijke gezangen van bevrijding'. Zo vertaalt de Statenvertaling het. Wat een genade, wat een bevrijding klinkt hier door. In vers 11, wordt de vreugde die David gevonden heeft nog eens herhaald: 'verheug u in de Heer, en juich, zing het uit!' David gaat niet langer geknakt en geboden door het leven. Hij beleed zijn schuld, en wat hij zich niet voor kon stellen gebeurde: God was barmhartig en vergaf hem. Hij bevrijdde hem van zijn zware last. Hij nam al zijn schulden weg. En nu kan hij weer leven als een vrij mens. Nu leeft hij in dankbaarheid.

Ja, gelukkig is de mens van wie ontrouw wordt vergeven, van wie de zonden worden bedekt. Gelukkig ben je als je God blijft zoeken en bij hem vergeving zoekt. Gelukkig die schuld belijdt, want zij zullen bevrijding vinden door Christus onze Heer.